

Khủng hoảng khí hậu: Chiến tuyến nào? Đối phương nào?

LV Phương, NM Hoàng

HN & HCM 6-9-2023

Bài luận tóm lược ngắn các thông tin liên quan tới quan điểm kinh doanh, chính trị và môi trường xung quanh công nghiệp xe điện (EV) Mỹ, tỷ phú công nghệ số 1 thế giới Elon Musk, tổng thống Mỹ Joe Biden và yếu tố lợi ích chính trị, văn hóa doanh nghiệp. Năm 2021, báo chí đã đưa tin về việc Biden không mời Tesla dự lễ ký sắc lệnh về mục tiêu sản xuất xe không phát thải. Việc không mời này là cố ý, và có sự bàn thảo của các cố vấn đứng phía sau lưng Biden. Tuy nhiên, Nhà Trắng khá lo sợ ảnh hưởng của tỷ phú bạo miệng Elon Musk, nên đã đổ lỗi khá vụng về cho công đoàn [1].

Chưa hết, đến năm 2022, ông Biden lại một lần nữa cố ý bỏ qua đóng góp lớn lao của Tesla và ghi công cho các hãng xe điện khác (GM, Ford) trong lĩnh vực sản xuất xe điện khi đọc Thông điệp liên bang [2].

Tới mức này, thì Musk không chịu nổi và lên tiếng. Ông mỉa mai Biden:

“Gọi là căm hận thì không phải lắm. Chỉ là Biden đã cố tình lờ đi Tesla mọi lúc mọi nơi và tuyên bố sai lầm với công chúng rằng GM dẫn dắt thị trường xe điện, trong khi đó Tesla sản xuất 300 ngàn xe điện trong quý trước, và GM sản xuất có 26 chiếc”.

Hình: Tổng thống Biden (T), tỷ phú Musk (P) [2].

Có ý kiến thân cận nội các Biden cho biết, các cố vấn Nhà Trắng đã rất sợ phải mời ông chủ Tesla tới sự kiện chính thức lớn, do ngại va chạm và Musk nổi tiếng có những chỉ trích dí dỏm, thông minh, bạo miệng, không ngán ngại ai cả. Họ sợ Musk sẽ làm bẽ mặt Biden và cả nội các [3]. Uy tín Biden và Nhà Trắng bị ảnh hưởng nghiêm trọng khi Musk gọi tổng thống là “con rối làm bằng tất ước trong dáng vẻ con người”. Lại có lúc, ông lại nhận xét về nghị sự kiểu như: “Ông này vẫn đang ngủ gật”, khiến cho các cố vấn điên đầu [1-3], vì trước kia ông Trump đã chế giễu đối thủ bằng cách gán biệt danh tương tự.

Nghe thông tin này, Musk đã trả lời bằng icon trên Twitter thể hiện “cười lăn lộn bò ra đất”. Musk trả lời CNBC một cách hài hước: “Yên tâm, nếu được mời, tôi sẽ nói những lời ngay ngắn.”

Sau khi bị chỉ trích và thấy quá lố, thì mới có một vài phát ngôn của Nhà Trắng công nhận sức mạnh và đóng góp của Tesla, nhưng vẫn né tránh tên tuổi Musk và nói chung chung mờ nhạt, rồi chuyển ngay sang chủ đề khác.

Thực chất đằng sau đó là sự bực dọc về quan điểm chính trị của Nhà Trắng với Musk. Musk không ủng hộ Biden, mà ủng hộ Andrew Yang của Đảng Dân chủ. Gần đây, Musk đóng góp cho Đảng Cộng hòa.

Đây là diễn biến hết sức kỳ quái. Để cuộc chiến chống biến đổi khí hậu thắng lợi, tất cả nguồn lực con người gộp lại cũng chưa biết có đủ hay không. Chỉ có dựa trên nguyên lý tập hợp nguồn lực, đưa doanh nghiệp trở thành đối tác trong nghị sự lớn, thì mới có khả năng huy động lực lượng và xây dựng chương trình hành động chung phù hợp, khả thi [4]. Trên thực tế, năng lực thuộc về doanh nghiệp tiên phong, đang chiếm lĩnh thị trường và tạo ra lãi. Họ có nhân tài, vật lực, và có cả tầm nhìn về ngành công nghiệp, cũng như ảnh hưởng tác động môi trường, khí hậu lâu dài. Tổng thống được 4, 8 năm, nhưng doanh nghiệp có thể sẽ ảnh hưởng tới thị trường, người tiêu dùng trong nhiều thập kỷ, thậm chí cả thế kỷ.

Việc hiểu biết doanh nghiệp, cùng họ gây dựng văn hóa tôn tạo “eco-surplus”, chuyển đổi để gìn giữ môi trường, là điều thiết yếu, cốt lõi [5].

Thế nhưng, cuộc đối đầu này cho dù nghị sự tranh cử là bảo vệ môi trường lại không cho thấy trọng số môi trường ở đâu cả. Nó mang màu sắc chính trị, lợi ích nhóm và thậm chí còn bỏ qua cả số liệu thực tế [6-8] và lờ đi thực tế ai cũng biết người dẫn đầu là Tesla.

Quyền lực chính giới lựa chọn cách tạo ra chiến tuyến với doanh nghiệp tiên phong và đang bao trùm thị trường. Nhưng lại dựa vào thế lực thân hữu để gây dựng chương trình có tính phúc lợi chung. Trong khi đó, thực tế so sánh năng lực sản xuất tiêu thụ EV tại Mỹ có thể thống kê khá dễ như trong bảng dưới đây.

Hãng sản xuất	Lượng EV tiêu thụ (chiếc)	Thị phần (%)	Lợi nhuận (USD)
Tesla	1.310.000	62%	12.6 tỷ
General Motors	259.000	11%	9.9 tỷ
Ford	237.000	10%	-2 tỷ
Còn lại	174.000	7%	-

*Nguồn dữ liệu: [6-8]

Cái kỳ lạ là làm sao một nghị lớn như thế lại bàn với các hãng như GM, Ford, mà cộng lại chỉ bằng 1/3 Tesla, trong đó riêng Ford còn đang lỗ chổng vó trong chính mảng EV. Theo nguyên lý “eco-surplus” phương trình lợi nhuận phải được viết lại sao cho trọng số môi trường sẽ trở thành phần thưởng kinh tế. Nhưng mảng EV đang tạo lỗ thì điều này sẽ hầu như không thể với Ford, vì sẽ phải bù đắp thiệt hại bằng tăng bán xe... xăng! Cổ đông sẽ yêu cầu: “Hết lỗ đi đã, rồi hãy bàn tiếp.”

Mặc dù có thể quan điểm khác với nội các, nhưng Musk vẫn là đồng minh rất quan trọng trong nghị sự chuyển đổi thói quen tiêu dùng năng lượng và phương tiện sử dụng rộng rãi trong xã hội. Thay vì ở “bên kia chiến tuyến” lẽ ra ông ấy cần phải được đưa vào “chung chiến hào” trong trận chiến chống biến đổi khí hậu chứ nhỉ?!

Hay là nghị sự thật sau cùng cũng chẳng phải là vì môi trường?!

References

- [1] Lambert, F. (2021, Aug. 6). Tesla wasn't invited to Biden's EV announcement because of unions, and it doesn't matter. <https://electrek.co/2021/08/06/tesla-wasnt-invited-biden-ev-announcement-unions/>
- [2] Duffy, K. (2022, Mar. 2). Elon Musk is unhappy Tesla didn't get a name-check in Biden's State of the Union address. <https://www.businessinsider.com/elon-musk-unhappy-biden-name-check-tesla-state-of-union-2022-3>
- [3] Schwartz, B. (2022, Feb. 22). Elon Musk accuses Biden of ignoring Tesla, but says he would ‘do the right thing’ if invited to White House. <https://www.cnbc.com/2022/02/22/elon-musk-accuses-biden-of-ignoring-tesla-but-says-he-would-do-the-right-thing-if-invited-to-white-house.html>
- [4] Vuong, Q. H. (2021). The semiconducting principle of monetary and environmental values exchange. *Economics and Business Letters*, 10(3), 284-290. <https://reunido.uniovi.es/index.php/EBL/article/view/15872>

[5] Nguyen, M. H., & Jones, T. E. (2022). Building eco-surplus culture among urban residents as a novel strategy to improve finance for conservation in protected areas. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9, 426. <https://www.nature.com/articles/s41599-022-01441-9>

[6] EV. (2022). Global EV Sales for 2022. <https://www.ev-volumes.com/>

[7] Wayland, M. (2023, Apr. 4). GM overtakes Ford as second-best seller of EVs in U.S. but still trails Tesla by a wide margin. <https://www.cnbc.com/2023/04/04/gm-overtakes-ford-in-us-ev-sales-still-trails-tesla.html>

[8] Isidore, C. (2023, Jul. 27). Ford's EV losses climb but overall profits rise. <https://edition.cnn.com/2023/07/27/business/ford-earnings/index.html>